

חוברת עבודה לקורס קיץ לעולים לז'

נושא 1- לכידות

שאלות חשיבה

מהי לכידות (קוהרנטיות)?

למה חשוב שנשתמש בלכידות בדיבור או בכתיבה? קראו את שני הטקסטים

טקסט א'

בצורת החיים של המשפחה הערבית מקובל שהמשפחה המורחבת חיה במקום אחד. הבתים גדולים ומרווחים בעלי מס' קומות. בישראל יש הרבה זוגות צעירים שחיים בנפרד מהוריהם בבתי ודירות שאינם סמוכים לבית ההורים.

בני המשפחה הערבית גרים בכפר אחד ומתראים זה עם זה מדי יום.

טקסט ב'

בצורת החיים של המשפחה הערבית מקובל שהמשפחה המורחבת חיה במקום אחד. בני המשפחה קרובים זה לזה פיסית, הם גרים בכפר אחד בשכונה אחת, והם מתראים זה עם זה מדי יום. לעיתים קרובות חיים באותו הבית שלושה דורות: סבא, בניו הנשואים ובני משפחותיהם.

צורת הבתים מתוכננת בהתאם: בתים רבים נבנים באופן שניתן יהיה להוסיף להם קומה לבן שהתחתן.

חוו דעתכם- מהם ההבדלים בין טקסט א' לבין טקסט ב'?

הלכידות נוצרת ע"י:

1. _____
2. _____
3. _____

נושא 2 - מילות קישור

שאלות חשיבה:

- 1- מתי אתם משתמשים במילות קישור?
- 2- אילו מילות קישור אתם מכירים?
- 3- מה לדעתכם תפקידן של מילות הקישור? כתבו כמה תפקידים.
- 4- השלימו את המילה המקשרת המתאימה ביותר מתוך המוצע בכל משפט:

- א. אורן היה חולה _____ לא הצטרף לטיול. (וכתוצאה מכך / וכיוון)
- ב. ריקי לא הכינה את שעורי הבית _____ לא הבינה את הנלמד בשעור הסטוריה. (כי / למען)
- ג. נאלצתי לוותר על קניית הנעליים _____ לא היה ברשותי הסכום הנחוץ. (בתנאי ש... / כי)
- ד. הנגר היה עסוק בבניית הארון הגדול _____ לא הספיק לבנות את השולחן שביקשתי. (ולכן / וכדי)
- ה. ילדי כיתות ה' אספו כסף _____ לקנות מתקני שעשועים לגן שבחצר ביה"ס. (על מנת / לשם)
- ו. עומר חשש שיאחר לטיסה _____ שתמיד התקשה לעמוד בלוח זמנים. (מפני / כדי)

- ז. בשדות הפרחים כבר נבולים ויבשים _____ בשבועיים האחרונים שרר חום כבד.
(משום ש / כתוצאה מכך)
- ח. למדתי לשחות בבריכה, הייתי יושב מחוץ לבריכה ומשתעמם. (לו / אלמלא / אם)
- ט. היינו משיגים את מלוא הנקודות, היינו מקבלים את הפרס. (אם / היות ש...)
- י. אבא הבטיח לקנות לי אופניים _____ שאצליח בכל מבחני החשבון במחצית זו.
(בתנאי, לו, אם).

4. ציינו את תפקידן של מילות הקישור המודגשות.

- א. למרות שה"טיטניק" נחשבה לאונייה הבטוחה ביותר בהשוואה לאוניות נוסעים אחרות, היא שקעה במצולות עקב שורה של מחדלים.
- ב. לאחר שהפורטוגלים גילו את מערב אפריקה במאה ה-15, הם הביאו משם את ראשוני העבדים כדי למוכרם במטעים, שביבשת אמריקה.
- ג. האירופים נזקקו לתבלינים שהובאו מאסיה, מפני שהם שימשו אמצעי יעיל לשימור הבשר.
- ד. אם אשכחך ירושלים, תשכח ימיני.
- ה. לאחרונה גברה המודעות בצבא לשמירה על כללי הזהירות כדי למנוע אסונות הנגרמים מרשלנות, למרות זאת עדיין מתרחשות, לצערנו, תקלות.
- ו. מה אתה מעדיף כדורגל אך כדורסל?
- ז. המים ירדו, ולכן נוח שלח את היונה לבדוק אותם.
- ח. אנשים היו קופים פרחי בר, וכתוצאה מכך נשקפה סכנת הכחדה לפרחים.
- ט. על אף דבריו הקשים ידענו שכוונתו הייתה טובה, ולכן נענינו לבקשתו.
- י. למרות השרב הכבד נמשכה התחרות כמתוכנן.
- יא. בדורות הקודמים לא נשמר האיזון בטבע, למרות זאת בתקופה האחרונה גברה המודעות לנושא זה.
- יב. החשוד זוכה במשפט הודות לעדות החשובה.

נושא 3- קריאת טקסטים ומענה על שאלות

"שנות טובות" * פעם והיום ¹

בראש השנה יהודים בעולם ובישראל מברכים זה את זה ל"שנה טובה". הם אומרים זה לזה "שנה טובה" כשהם נפגשים. הם גם מתקשרים לומר "שנה טובה" בטלפון. יש הרבה אנשים ששולחים "שנה טובה" במסרון או באי-מייל. פעם אנשים שלחו זה לזה בראש השנה פרטיסי ברכה עם תמונה או עם ציור יפה. על כרטיס הברכה אנשים כתבו ברכות לשנה החדשה. יש אנשים שקוראים לכרטיסי הברכה האלה "שנות טובות".* המנהג לשלוח כרטיסי ברכה לראש השנה היה מנהג קבוע אצל היהודים במשך מאות שנים. המקור של המנהג הזה בגרמניה בימי הביניים. משם עבר המנהג למקומות אחרים באירופה ובאמריקה.

במאה ה-19 כרטיסי הברכה היו עם תמונות בשחור-לבן. על כרטיסי הברכה האלה לא היה סימן שהם כרטיסי ברכה מיוחדים לראש השנה. רק מאוחר יותר הדואר התחיל למכור כרטיסי ברכה מיוחדים לראש השנה. יהודים מאירופה שלחו "שנות טובות" למשפחות שלהם בארץ ישראל, וכך המנהג הזה הגיע לארץ.

לאחר שקמו התנועות הציוניות, התמונות והציורים ב"שנות טובות" היו בנושאים ציוניים ולאומיים. בכרטיסים האלה אנחנו רואים ציורים של הרצל, ציורים של מקומות בארץ ישראל וגם ציורים של חקלאים שעובדים בשדה. בשנות ה-50 של המאה ה-20 האנשים התחילו להוסיף גם צילומים צבעוניים. בכרטיסי הברכה מהשנים האלה אפשר לראות צילומים של מקומות בארץ. התקופה הכי טובה של ה"שנות טובות" הייתה בשנות ה-60 של המאה ה-20. בתקופה הזאת האנשים שלחו הרבה מאוד "שנות טובות". גם בתקופה הזאת התמונות על ה"שנות טובות" היו מאוד לאומיות וציוניות. בתמונות האלה רואים הרבה חיילים, כי הם היו מקור לגאווה לאומית. בחלק מכרטיסי הברכה מהשנים האלה אפשר לראות צילומים של משפחות, למשל: משפחה אחת הייתה ליד הבית החדש שלה. משפחה אחרת הייתה במכונית החדשה שלה. מאז שנות ה-70 של המאה ה-20 האנשים התחילו לשלוח פחות "שנות טובות". הטכנולוגיה החדשה באותם ימים הייתה הטלפון, וחלק מהאנשים התחילו לומר "שנה טובה" בטלפון במקום לשלוח "שנות טובות" בדואר.

*בלשון הדיבור.

¹ נקלה מתוך חוברת שהכינו גיל קדוש ואורלי לנקרי

שאלות

1. ארגנו את המידע שבטקסט בטבלה שלפניכם :

זמן	במאה ה-19	בשנות ה-60 של המאה ה-20
מקום		
המופיעים בתמונה		
מראה		
אופן המשלוח		

2. מהו הרכיב המארגן של הטקסט? איך בנוי הטקסט?

3. א. האם היום אנשים עדיין שולחים זה לזה כרטיסי ברכה לשנה החדשה?

ב. הוסיפו פסקה אחרונה למאמר לפי מה שאתם חושבים. התחילו כך :

היום..._____

תיכון חדש

ע"ש יצחק רבין // תל אביב
מיסודם של טוני הלה וד"ר אהרון ברמן

4. כתבו נכון / לא נכון לגבי כל משפט לפי המאמר, ותקנו את המשפטים הלא נכונים :
א. דוגמה : המנהג לשלוח ברכה לשנה החדשה היה מנהג חדש במאה ה-20.
לא נכון. המנהג לשלוח ברכה לשנה החדשה לא היה מנהג חדש
במאה ה-20. מקור המנהג הזה בימי הביניים .

ב. במאה ה-19 כרטיסי הברכה לראש השנה היו עם תמונות צבעוניות . נכון / לא נכון

ג. בשנות ה-50 של המאה ה-20 הצילומים על כרטיסי הברכה היו צבעוניים . נכון / לא נכון

ד. התקופה הכי טובה של ה"שנות טובות" הייתה בימי הביניים . נכון / לא נכון

ה. בשנות ה-60 של המאה ה-20 התמונות על ה"שנות טובות" היו לאומיות וציוניות . נכון / לא נכון

השפה המיוחדת של הפילים

לא רק בין בני האדם יש תקשורת. החוקרים יודעים שגם בין בעלי החיים יש תקשורת. בעלי החיים לא יכולים להבין את השפה של בני האדם או לדבר בה, אבל הם יכולים לתקשר עם בעלי חיים אחרים בקבוצה שלהם. השפה שלהם היא לא שפה של מילים. הם משתמשים בתנועות גוף, בצבע, בריח ובקול, וכך הם מעבירים מידע לבעלי חיים אחרים. בעלי חיים רבים מעבירים מידע באמצעות קולות שבני אדם לא תמיד יכולים לשמוע. לכן חוקרים בנו מכשירים מיוחדים כדי להקליט את הקולות של בעלי החיים, וכך לנסות ולהבין את השפה שלהם. אחת הדוגמאות המעניינות לתקשורת בין בעלי חיים על-ידי קולות מיוחדים שבני האדם לא יכולים לשמוע היא התקשורת בין פילים. יש כמה מטרות לתקשורת בין פילים. לדוגמה, הם מודיעים לפילים אחרים באזור על סכנה, ואלה שומעים את הקולות, מבינים את המשמעות שלהם ויודעים להיזהר; בקולות אחרים הם מודיעים שהם מצאו אוכל או מים מתוקים, וכשהנקבות מחפשות זכרים להזדווגות, הן משמיעות קול מיוחד. החוקרים מספרים גם על טקסים מיוחדים ומעניינים של הפילים. לדוגמה, כשפילה ממליטה, היא קוראת לעזרה של פילה אחרת. הרבה פעמים בזמן שהפילה ממליטה כל הפילות עומדות מסביב לה. כך הן משגיחות על האם ושומרות עליה ועל הפיל הקטן שלה מחיות אחרות. אחד הטקסים המפורסמים של הפילים קשור למוות. כשפיל מת, שאר הפילים באים להיפרד ממנו. הם עומדים ליד הפיל המת בשקט במשך כמה ימים, לא משאירים אותו לבד ולא עוזבים אותו, אפילו לא בשביל לחפש מזון. זה טקס אבל פרטי, ממש כמו אצל בני אדם.

שאלות:

1. המבנה הלוגי של המאמר הוא הכללה ופירוט.
א. השלימו את הטבלה לפי המאמר.

הכללה:		
		דוגמה לבע"ח
פירוט: מטרות השמעת קולות אצל הפילים		
1.	2.	3.

תיכון חדש

ע"ש יצחק רבין // תל אביב
מיסודם של טוני הלה וד"ר אהרון ברמן

ב. מדוע לדעתכם הפילים מתקשרים דווקא למטרות אלה?

2. במאמר יש שתי דוגמאות למנהגים חברתיים בין הפילים. **סכמו** בקצרה את המנהגים המצוינים בשאלה.

זהירות בעלי חיים חוצים פה !

בישראל ובעולם יש הרבה פבישים, ורשת הכבישים ממשיכה להתפתח בקצב מהיר. בעזרת הכבישים בני האדם יכולים להגיע במהירות ממקום למקום. אבל התפתחות הכבישים יכולה להיות מסוכנת לבעלי החיים. הכבישים עוברים בטבע, שהוא ה"בית" של בעלי החיים, וכשבעלי חיים רוצים לחצות את הכביש, הם יכולים להיפגע ואפילו למות.

החברה להגנת הטבע וחברת "וייז" התחילו פרויקט חדש כדי להגן על בעלי החיים. במסגרת הפרויקט מתקבל מידע על אזורים שבהם נפגעים הרבה בעלי חיים. כדי לאסוף את המידע הזה, הוסיפו כפתור באפליקציית "וייז". בעזרת הכפתור נהגים ונוסעים יכולים לדווח בזמן אמיתי על חיה שנפגעה. לפי המידע הזה, יודעים איפה צריך למצוא פתרונות כדי שבעלי החיים לא ייפגעו.

יש כמה פתרונות שהמטרה שלהם לשמור על בעלי החיים בסביבה שבה הם חיים. פעמים רבות אפשר לראות בצידי הכבישים תמרורים עם ציורים של בעלי חיים. התמרורים האלה מבקשים מהנהגים לנסוע לאט יותר כדי לא לפגוע בבעלי החיים בסביבה.

נוסף על כך, בני האדם מצאו דרכים שונות כדי לעזור לבעלי החיים לחצות את הכביש בצורה בטוחה, לדוגמה: הם בונים בשביל בעלי החיים גשרים מעל הכביש או מעברים מתחת לכביש.

שאלות:

א. מהי הבעיה המוצגת במאמר?

ב. במאמר מוזכרים פתרונות שיכולים לעזור לבעלי החיים לא להיפגע.

מהם הפתרונות ?

ג. אם ראיתם בסביבה שלכם או במקומות שטיילתם בהם ניסיונות דומים או שונים

לשמור על בעלי החיים, ספרו עליהם.

פעילות 1 – הפקת מידע מאמצעים חזותיים

לפניכם תמונות של ים המלח.

1. בחרו שתי תמונות, שלפי דעתכם מייצגות בצורה הטובה ביותר את ים המלח. תארו אותן, ונמקו את בחירתכם.

2. על פי התמונות שלפניכם, כתבו מה מיוחד בים המלח?

ים המלח

מעובד לפי הערך "ים המלח" מתוך **יבנה האנציקלופדיה לנוער**, הוצאת יבנה-לרוס, כרך 7, עמ' 113–115, 1998.

- 5 ים המלח הוא יָמָה*. הוא נמצא בדרום בקעת הירדן ומשתרע בין הרי מואב במזרח לבין הרי מדבר יהודה במערב. ים המלח הוא המקום הנמוך ביותר בעולם, כ-400 מטרים מתחת לגובה פני הים. נהר הירדן הוא מקור מימיו העיקרי, ומשני צדדיו נשפכים לים המלח נחלים נוספים, כגון נחל ארנון ממזרח ונחל ערוגות ממערב.
- 10 ים המלח נמצא באזור מדברי, ולכן האקלים בו הוא צָחִיחַ וחס. בחודשי הקיץ הטמפרטורות באזור מגיעות ל-40 מעלות צלסיוס ויותר. בשל הטמפרטורות הגבוהות מתאדים מימיו של ים המלח בקצב מהיר, ומליחותם מגיעה ל-30% ויותר והיא הגבוהה ביותר בעולם. בים התיכון, לעומת זאת, שיעור המלחים הוא 4% בלבד.
- 15 המלחים בים המלח נחשבים אוצרות טבע בעלי ערך רב. הניסיונות הראשונים לניצול אוצרותיו של ים המלח נערכו בשנת 1931 על-ידי "חברת האשלג הארצישראלית". עם השנים התרחב המפעל מאוד, שינה את שמו ל"מפעלי ים המלח", וכיום הוא משמש מקור תעסוקה חשוב לאוכלוסיית הנגב. במפעלים אלה מייצרים חומרים לדישון הקרקע וכן חומרי גלם לתעשיית התרופות, הקוסמטיקה ועוד.
- 20 **מעיינות מים מתוקים ומעיינות מרפא**
לאורך חופיו של ים המלח נובעים מעיינות של מים מתוקים, הניזונים ממי הגשמים היורדים מההרים שממערב. המעיינות פורצים בשולי בקעת הירדן ויוצרים נאות מדבר**. סמוך להם נוסדו יישובים, שהתקיימו בעבר מגידולים ייחודיים, כגון צמחי בושם וצמחי מרפא. הגדול והידוע שבהם הוא עין גדי.
- 25 לחופיו של ים המלח נובעים גם מעיינות מים חמים, שכבר הקדמונים הכירו בחשיבותם. הידועים שבהם הם עין בוקק ועין זוהר. מימי מעיינות אלה עשירים במינרלים, ויש להם תכונות מרפא למחלות שונות, בעיקר למחלות עור. אנשים החולים במחלות עור מגיעים לאזור ים המלח מכל העולם, שָׁפָן השחייה לחופיו והרחצה במימיו ובמי המעיינות החמים משפרות את מצבם.
- 30

א
בתנ"ך נקרא ים המלח "הים הקדמוני" (הים המזרחי) ו"ים הערבה". בתלמוד הוא נקרא "ימה של סדום" (הים של סדום).

ב
אצל היוונים והרומאים ים המלח נקרא "ים המָוֹת", כי הם האמינו שלא ייתכנו בו חיים בגלל מליחותו הרבה. דעה זו הופרכה עקב גילוי יצורים החיים בו. עם זאת השם "ים המָוֹת" מקובל כיום בכל העולם.

* ימה – מְקוּוּה מים גדול בתוך יבשה
** נאות מדבר – מקומות של מים וירק בלב המדבר

ג

סגולותיהם של ים המלח ושל המעיינות הנובעים לאורך חופיו תרמו משנות ה-70 להתפתחות התיירות, וכיום האזור הפך למרכז של נופש ומרפא שיש בו גם בתי מלון מפוארים, מרכזי רפואה ושירותי תיירות אחרים. הנופשים והתיירים נמשכים לנופיו המיוחדים של ים המלח ולמרכזי הנופש שהוקמו לחופיו גם בשל האפשרות לצוף על פני מי ים המלח בלא קושי בגלל מליחותם הגבוהה של המים.

35

הבולענים

בעבר הרחוק היה ים המלח חלק מימה גדולה יותר, שהשתרעה מהיישוב חֲצָבָה שבערבה ועד אגם הכנרת בצפון. לאחר שינויים שחלו באזור הצטמק ים המלח לממדיו הנוכחיים. גם היום ניכרות תמורות במפלס המים של ים המלח ובשטחו.

40

לאורך חופי ים המלח החלו להיווצר משנות ה-70 של המאה ה-20 בורות תת-קרקעיים המכונים "בולענים". בקרקעית של חופי ים המלח מצויות שכבות עבות של מלח. ירידה מהירה ומתמשכת של מפלס המים, שמקורה בשינויי האקלים ובהתערבות האדם, אפשרה חדירה של מי תהום מתוקים שהמסו את שכבות המלח. במקום שבו הומסו השכבות, נפערו בורות תת-קרקעיים בגלל קריסה הדרגתית של פני השטח שמעליהם. עומק הבולענים עלול להגיע ל-20 מטרים, וקוטרם ל-25 מטרים. כאלף בולענים נוצרו בעשור האחרון לאורך חופי ים המלח, והם עלולים לגרום נזק לגוף ולרכוש. תופעה זו מסכנת חיי אדם ופוגעת בפיתוח, בבנייה ובתעסוקה באזור.

45

50

55

1. בחרו שתי תמונות מפעילות 1, וציינו לגבי כל תמונה ליד איזו שורה או פסקה הייתם מוסיפים אותה. נמקו את בחירתכם.

2. השלימו את המידע על ים המלח, על-פי הטקסט.

● מקומו של ים המלח: _____

● מקור מימיו העיקרי: _____

● האקלים באזור ים המלח: _____

3. העתיקו מן הטקסט שני משפטים המתארים מידע המופיע במפה המצורפת בצד הטקסט.

4. א. בשורות 31–32 כתוב: "סגולותיהם של ים המלח ושל המעיינות הנובעים לאורך חופיו תרמו משנות ה-70 להתפתחות התיירות..."

מהי המשמעות של המילה **סגולות** במשפט זה?

1 גוונים

2 מעלות

3 תרומות

4 שינויים

ב. **חברו בעצמכם שאלה** למילה "צחיח" בדומה לשאלה על המילה סגולות (המופיעה בסעיף א). שימו לב, רק תשובה אחת צריכה להיות נכונה.

מהי משמעותה של המילה "צחיח"?

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5. א. שערו כיצד נוצרה המילה "**בולען**". מצאו מילים שנוצרו בדרך דומה.

ב. בחלק ממהדורות קודמות של מילון אבן שושן ומילון ספיר לא מצוינת המילה בולען. שערו מדוע?

תיכון חדש

ע"ש יצחק רבין // תל אביב
מיסודם של טוני הלה וד"ר אהרון ברמן

ג. במילון ספיר מופיעה רק המילה **בולעני** במשמעות תאוותני, חמדני. האם לדעתכם יש קשר במשמעות? נמקו את תשובתכם.

6. בעקבות הטקסט שקראתם ציינו שלושה פרטים ייחודיים לים המלח. כתבו לגבי כל אחד – במה ייחודו לעומת הים התיכון.

7. השלימו את התרשים המתאר את תהליך היווצרות הבולענים.

פעילות 3 – הבעה בכתב

בחרו באחת משתי המטלות

מטלה 1

באחד מבתי הספר התלבטו אם לנסוע במסגרת הטיול השנתי לים המלח כולל ביקור באזור הבולענים. מועצת התלמידים הציעה להביא את הנושא לדיון בכיתה, ובעקבות תשובות השובות התלמידים תתקבל החלטה.

האם לפי דעתכם כדאי לנסוע במסגרת הטיול השנתי לים המלח? חוו את דעתכם ונמקו אותה גם על פי הטקסט "ים המלח" ועל פי המקורות הנוספים שקראתם ושצפיתם בהם.

מטלה 2

בבית ספרכם הוחלט השנה שהטיול השנתי יהיה לאזור דרום בקעת הירדן וים המלח, כולל סיור באזור הבולענים. המורים החליטו לשתף את התלמידים בתכנון המסלול.

תכננו את מסלול הטיול וה**סבירו** מדוע כדאי לתלמידים לבקר בכל אחד מן האתרים המוצעים על ידכם. תוכלו להיעזר במקורות המידע שקראתם ושצפיתם בהם, כמו כן תוכלו להוסיף תמונות.

פעילות 4 – הבעה בכתב

כתבו דף מידע קצר על הבולענים הכולל הוראות בטיחות וכללי התנהגות עבור התלמידים המטיילים באזור הבולענים.

העיסוק בספורט

מעובד לפי מאמרו של משה טלסניק, "ספורט כאמצעי לצמצום אלימות בקרב בני נוער", שהתפרסם ב"עיונים בחינוך", בחברה, בטכנולוגיה ובמדע", בהוצאת רשת אורט ישראל, גיליון 3, אוקטובר 2006.

- ליצרן המכוניות הנרי פורד מיוחסת האמירה: "עיסוק בספורט הוא קשקוש גמור. אם האדם בריא, הוא אינו זקוק לספורט, ואם הוא חולה, אסור לו לעסוק בספורט!" מדבריו אפשר להסיק שאין כל צורך להפעיל את הגוף ולעסוק בפעילות ספורטיבית. דברי הנרי פורד מעוררים חיוך, אך למעשה אין בהם ממש. לפי הרפואה המודרנית, העיסוק בספורט מאריך את תוחלת החיים ומשפר את איכותם. הוא מאפשר לשמור על בריאות הגוף והנפש, מפתח את האישיות ואת כישורי החשיבה של העוסקים בו, ומסייע להם להיות בני אדם טובים יותר.
- ספורט הוא פעילות הדורשת מאמץ פיזי, ומפתחת את כושרו הגופני של האדם. פעילות ספורטיבית היא בדרך-כלל בעלת מבנה מוסכם ומערכת חוקים קבועה, כמו כדורגל, כדורסל או ג'ודו.
- מי שעוסק בסוג ספורט כלשהו יכול לשפר לא רק את בריאות הגוף, אלא גם את בריאות הנפש. מחקרים רבים מצאו כי פעילות גופנית משפרת בדרך-כלל את ההרגשה, בייחוד אם נמצאים במצב-רוח רע או אם מתוסכלים. פעילות גופנית מאפשרת לאדם העוסק בה להפחית בצורה מבוקרת מתח, כעס ואף תוקפנות. אין מדובר רק בענפי ספורט מסוג אמנויות לחימה (כמו אגרוף והיאבקות), אלא גם באימוני ספורט בחדר כושר, במשחקי כדור, בשחייה ועוד.
- גם בתחום פיתוח החשיבה יש לספורט השפעה רבה. העיסוק בספורט דורש יכולת לקבל החלטות במהירות בסביבה משתנה. לדוגמה, במשחק כדורגל צריך לקבל החלטה לאיזה שחקן למסור את הכדור ובאיזה מקום במגרש צריך להיות כדי להבקיע שער. העיסוק בספורט דורש גם יכולת להסיק מסקנות במצבים שונים. בקרב ג'ודו, לדוגמה, צריך לדעת להסיק מסקנות ממהלכים שונים של היריב.
- העיסוק בספורט מסייע בפיתוח משמעת עצמית. הוא מחייב שמירה על כללי המשחק והתמדה, כמו למשל להגיע באופן סדיר לאימונים ולהתייצב כמה פעמים בשבוע בחדר כושר. המשמעת העצמית מתבטאת גם בהקפדה על תזונה מאוזנת ועל שינה סדירה.

- 30 ספורט מפתח גם ערכים כמו הוגנות וסובלנות. "הרוח הספורטיבית" מחייבת את הספורטאי לכבד את שאר השחקנים ללא קשר למוצאם, לדתם או למינם. הספורטאי צריך לנהוג ביושר כלפי חברי קבוצתו, כלפי מתחריו, כלפי השופטים וגם כלפי הקהל. שמירה על הערכים האלה מפתחת אצל הספורטאי תרבות של משחק הוגן. ואכן במקומות שונים ברחבי הארץ שיש בהם חוגי ספורט לבני נוער, דווח על שיפור בהתנהגות ואפילו על ירידה ניכרת במעשי אלימות בקרב הצעירים שהשתתפו בחוגים אלה.
- 35 ואולם אין להתעלם מן העובדה שבצד ההשפעות החיוביות של העיסוק בספורט, עיסוק זה מלווה לעתים גם בתופעות שליליות, כגון אלימות, רמאות והיעדר כבוד. אלימות – למשל כאשר השחקנים מנסים לפגוע בכוונה בשחקני הקבוצה היריבה. רמאות – למשל כאשר מנסים לנצח בדרכים לא כשרות ואין שומרים על כללי המשחק. היעדר כבוד – למשל כאשר מתייחסים באופן מְבִזָּה ליריב ומגלים חוסר סובלנות כלפיו.
- 40 כדי ליהנות מהיתרונות שמעניקה פעילות ספורטיבית, וכדי להימנע מתופעות שליליות, יש צורך ביד מכוונת שתגרום לבני האדם להפיק את המרב מכל פעילות גופנית כבר מגיל צעיר. כדי שתלמידים יפיקו את המרב מספורט, על מערכת החינוך להגדיל את מספר השעות של החינוך הגופני בבתי-הספר. כיום מחויבים תלמידי ישראל רק בשעתיים שבועיות של חינוך גופני. התועלת שתצמח מהוספת שעות של עיסוק בספורט תהיה רבה לא פחות מהוספת שעות תרגול במקצועות אחרים. בשיעורי הספורט בכיתות ובמגוון פעילויות הספורט הבית-ספריות חשוב להדגיש את פיתוח הערכים של הוגנות וסובלנות, את פיתוח כישורי החשיבה והאישיות של התלמידים ואת השמירה על בריאות הגוף והנפש.
- 50 יש לזכור כי פעילות ספורטיבית באשר היא, תורמת לא רק לפרט, אלא גם לחברה כולה.

השאלות

שאלה 1

מה ההגדרה של ספורט על-פי הטקסט?

שאלה 2

בטקסט מוצגות **השפעות חיוביות** של העיסוק בספורט על האדם בכמה תחומים.

השלימו את הטבלה הבאה על-פי המידע המופיע בטקסט.

דוגמה להשפעה חיובית	התחום
	1. בריאות הנפש
	2. כישורי חשיבה
<i>פיתוח משמעת עצמית</i>	3. מבנה האישיות
	4. ערכים

שאלה 3

באילו שורות כותב הטקסט מתאר את **החסרונות** של העיסוק בספורט?

- בשורות 1–6 1
בשורות 15–17 2
בשורות 35–40 3
בשורות 41–43 4

שאלה 4

בשורות 5–6 כתוב: "... העיסוק בספורט מאריך את תוחלת החיים..."
מה פירוש הביטוי **תוחלת החיים**?

- 1 משך חיים
- 2 דרך חיים
- 3 חלק מהחיים
- 4 ערך החיים

שאלה 5

מדוע כותב הטקסט מצטט את הנרי פורד?

- 1 כדי לשכנע את הקורא שאדם בריא אינו זקוק לספורט.
- 2 כדי להפריך את דברי פורד ובכך לחזק את טענת הכותב.
- 3 כדי להציג את אישיותו המעניינת של הנרי פורד.
- 4 כדי לעודד את הקורא להסכים עם הנרי פורד ועם הכותב.

שאלה 6

בשורות 45–47 טוען כותב הטקסט: "התועלת שתצמח מהוספת שעות של עיסוק בספורט תהיה רבה לא פחות מהוספת שעות תרגול במקצועות אחרים".

מה דעתכם על טענה זו? נמקו את דבריכם על-פי הטקסט.

שאלה 7

מהי הטענה העיקרית של כותב הטקסט?

- 1. העיסוק בספורט תורם לבריאות, ולכן רבים עוסקים בו.
- 2. העיסוק בספורט תורם לפרט ולכלל, ולכן חשוב לעסוק בו.
- 3. העיסוק בספורט מחנך לערכים, ולכן הוא תורם לפיתוח האישיות.
- 4. העיסוק בספורט משחרר לחצים, ולכן הוא תורם להפחתת אלימות.

שאלה 8

כל אחד מן הסעיפים שלפניכם כולל שני משפטים. במשפט הראשון יש מילה מודגשת.

השלימו את המשפט השני בעזרת מילה מאותו שורש.

1. " ... העיסוק בספורט ... מאפשר לשמור על בריאות הגוף והנפש ... " (שורות 5–6)

ה. _____ על בריאות הגוף והנפש מתאפשרת באמצעות העיסוק בספורט.

2. " ... פעילות גופנית משפרת בדרך-כלל את ההרגשה ... " (שורות 13–14)

_____ ההרגשה נגרם כתוצאה מפעילות גופנית.

3. "ספורט מפתח גם ערכים כמו הוגנות וסובלנות." (שורה 28)

הספורט גורם ל. _____ של ערכים כמו הוגנות וסובלנות.

בכתיבתכם הקפידו על הניסוח,
על סימני הפיסוק, על כתיב נכון
ועל כתב-יד ברור.

שאלה 9

במתנ"ס שביישובכם מתכננים לפתוח חוגים
לאמנויות לחימה כגון ג'ודו, היאבקות ואגרוף.
יש הורים המתנגדים לתכנית זו ויש התומכים בה.
מהי עמדתכם? נמקו אותה על-פי הטקסט.
כתבו 3–5 שורות.

שאלה 10

המורה ביקשה מהתלמידים לחבר כותרת נוספת לטקסט.
גלי הציעה: "נפש בריאה – בגוף בריא!"
יונתן הציע: "זה רק ספורט!"
לפי דעתכם, איזו משתי הכותרות מתאימה יותר לטקסט? נמקו את דבריכם.
